

Procés Participatiu per la Llei de Patrimoni Cultural

Document de resultats del debat sectorial sobre Conservació i Restauració en el Patrimoni

Introducció

El Departament de Cultura posa en marxa un procés participatiu per a l'actualització i millora del règim de protecció i conservació del patrimoni cultural català amb els objectius següents:

- Informar la ciutadania d'aquesta iniciativa de regulació i ordenació del patrimoni cultural a Catalunya.
- Organitzar un diàleg social ampli i divers sobre la normativa en matèria de patrimoni cultural al llarg del territori català.
- Emprar els resultats del procés en la definició de la llei i de les actuacions associades, traslladant la informació obtinguda als grups parlamentaris amb l'objectiu de contribuir en el debat polític entorn a l'avantprojecte de la Llei de patrimoni cultural.

La finalitat és conèixer l'opinió de la ciutadania en general, les entitats i els sectors professionals relacionats amb aquesta matèria sobre com es pot actualitzar i millorar el règim de protecció, conservació, acreixement, investigació, difusió i foment del patrimoni cultural català.

Aquest procés participatiu es va iniciar al mes d'octubre de 2024, i finalitzarà al desembre del mateix any. Es preveu la celebració de 6 sessions de debat territorials, presencials, i 6 sessions de debat sectorials, virtuals.

El present document recull els resultats relatius a la sessió de debat sectorial sobre Conservació i Restauració en el Patrimoni.

Data, horari i ubicació

26 de novembre de 2024 de 10h a 12h de manera virtual a través de la plataforma Zoom.

Agenda de la sessió

10.00h a 10.15h: Benvinguda i reflexions per a una nova Llei del Patrimoni Cultural Català

10.15h a 10.20h: Context del procés participatiu

10.20h a 11.15h: Dinàmica 1: Debat entorn als eixos 1 i 2

11.15h a 11.55h: Dinàmica 2: Debat entorn a l'eix 3

11.55h a 12.00h: Conclusions, properes passes i tancament de la trobada

Persones participants

Van assistir un total de 12 persones a la trobada, de les quals 10 eren dones (83%), i 2 eren homes (17%).

Resultats de la sessió

Eix 1. Definició de Patrimoni i Eix 2. Competències i coordinació

L'objectiu de la dinàmica era, a través d'un conjunt de preguntes plantejades, obrir el debat entre les persones participants per tal de recollir aportacions entorn a la definició de patrimoni que escauria que incorporés la futura Llei, així com la identificació d'elements clau a incorporar-hi en relació al marc competencial i la coordinació entre agents, amb la voluntat d'actualitzar el text així com de resoldre'n les mancances i disfuncionalitats.

La dinàmica s'ha dividit en dues parts, 2-3 minuts de reflexió personal, i després el debat entorn a les preguntes per a la reflexió.

Resultat del debat:

Eix 1. Definició de Patrimoni

Missatges clau:

- Es proposa que el patrimoni cultural s'entengui com allò creat o vinculat a la influència cultural catalana, amb una rellevància especial per a la conservació-restauració vinculada al territori. A més, es considera important que la definició de patrimoni inclogui també els Països Catalans, ampliant així la seva visió.
- Es destaca la necessitat de protegir tant el patrimoni immaterial com el material per garantir-ne una conservació i restauració efectiva. Aquesta protecció hauria de ser més clara, amb criteris definits per evitar dificultats en la identificació i protecció dels béns culturals.
- Es proposa que la visió del patrimoni s'ampliï per incorporar noves perspectives culturals, incloent-hi elements patrimonials de cultures que cohabituen a Catalunya, reflectint així la diversitat cultural present al territori.
- Es proposa que la nova Llei de Patrimoni reguli de manera més exhaustiva la conservació i restauració del patrimoni, incloent-hi activitats com l'examen, la documentació, i la cura preventiva dels béns. Es destaca la importància que aquestes tasques siguin realitzades per professionals amb titulació reglada.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es planteja que el patrimoni cultural és allò creat o vinculat a la influència cultural catalana. Es planteja la importància de la vinculació de les tasques de conservació-restauració al territori, per poder copsar també certes implicacions.
- Es comparteix que si la concepció es defineix com a patrimoni del territori català també hauria d'incorporar els països catalans.

- Es planteja la necessitat de contemplar el patrimoni tant immaterial com material, per així poder fer una protecció real del patrimoni i poder-ne garantir la conservació i restauració.
- Es comenta que sovint la definició del patrimoni és molt àmplia i, tot i ser necessari que sigui així, també pot implicar dificultats en la identificació del patrimoni i per tant en la aplicació del sistema de protecció. En la definició, la menció del component identitari també ajuda a limitar.
- Es destaca la importància d'entendre el patrimoni com una dimensió social i identitària, ja que contribueix a millorar la qualitat de vida i la salut de la comunitat, així com a interpel·lar la societat i les seves idees. A més, la nova Llei hauria de garantir que el patrimoni promogui l'acceptació de la diversitat.
- Es parla dels criteris per a la identificació del patrimoni i del paper del temps com a un d'aquests criteris. Considerar el temps com a un criteri clau pot ser conflictiu o complicat perquè aleshores seria molt difícil identificar quins elements considerar patrimoni i quins no. És necessària la definició d'uns criteris de selecció. Es planteja que caldria definir millor quins són els valors que han de reunir els béns que calgui protegir. Es pot aprofitar l'experiència i la pràctica.
  - o Per exemple, es podria plantejar en els BCILs incorporar els béns mobles. O en l'àmbit dels BCINs, no té sentit la divisió entre mobles i immobles.
- Es parla de la importància i necessitat de fer més fàcil, clara i accessible la catalogació. Cal que en algun punt es faci una tria de què cal que es consideri patrimoni, i articular com s'hauria de fer la catalogació. Hi ha molts inventaris començats però no es troben actualitzats o acabats, sovint falten dades.
- Es planteja quin hauria de ser el paper de les persones artistes vives en la conservació de les seves obres. En l'àmbit internacional, quan les obres ingressen a museus, es considera que pertanyen al museu i els criteris d'intervenció pertanyen al museu. En canvi, en el nostre país, l'artista manté la propietat i pot incidir en la forma que se'n fa la protecció.
- Es planteja que en el moment de catalogació i declaració d'un bé immoble, caldria que es faci una declaració que identifiqui i reculli tots els elements mobles que també s'hi vinculen. Cal així anar més enllà del punt de vista arquitectònic i poder abordar l'àmbit etnològic, arqueològic, etc. Els informes han de ser fets d'una forma interdisciplinària.
- Es comenta la importància que la visió del patrimoni pugui incorporar noves visions culturals i elements patrimonials de cultures que es troben a Catalunya.
- Es proposa també que la conservació i restauració del patrimoni, tant material com immaterial, sigui regulada per la nova Llei de manera més exhaustiva per assegurar la seva integritat i preservació. Aquesta disciplina inclouria activitats com l'examen, la documentació, el tractament i la cura preventiva dels béns culturals, amb l'objectiu de protegir-los de la degradació i garantir la seva disponibilitat per a futures generacions. Es destaca que els professionals amb titulació reglada en conservació-restauració haurien de ser els encarregats de dur a terme aquesta tasca.

Eix 2. Competències i coordinació

Missatges clau:

- Es proposa que el conservador-restaurador sigui una figura explícitament reconeguda en la nova normativa per garantir una aplicació correcta del seu rol en els projectes de conservació-restauració.
- Es reclama que el conservador-restaurador estigui present en diversos equipaments culturals i a nivell territorial per abordar adequadament les tasques de conservació.
- Es planteja la necessitat de treballar en col·laboració amb altres professionals per garantir la incorporació de la visió del conservador-restaurador en els projectes, però sense sobrecarregar-lo de responsabilitats.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es parla de la necessitat que el conservador-restaurador sigui una figura reconeguda de manera explícita en la regulació de la nova normativa, donant-li un paper equiparat a d'altres professionals, per a poder garantir la correcta aplicació del seu rol i perspectiva.
- Es reclama que es reculli la figura del conservador-restaurador de forma estructurada per part de l'administració i que es garanteixi la seva presència en diversos equipaments culturals i que es garanteixi la presència al territori. Actualment no hi ha un equip que permeti arribar a abordar aquestes tasques tant en el propi centre com en el territori.
- Es comenta la necessitat que la llei contempli les funcions del conservador-restaurador, així com que reconegui que aquest professional ha de poder liderar els projectes de conservació-restauració.
- Es parla de la necessitat de la formació i preparació d'aquest tipus de professionals, i es fa referència a la regulació de les Illes Canàries com a exemple.
- Es comenta la necessitat de què el rol de conservador-restaurador també treballi en intercooperació amb altres perfils professionals des de la interdisciplinarietat per a poder assegurar la incorporació de la seva visió però que no recaigui tota aquesta responsabilitat i tasques només en aquest perfil.
- Es planteja la necessitat de definir protocols i plans de salvaguarda per a la conservació-restauració compartits pel sector i compartits a nivell de país.
- Es planteja la necessitat de potenciar la difusió i divulgació del patrimoni, amb la idea de també realitzar una conservació preventiva, mitjançant la generació d'aquesta consciència col·lectiva de la importància de la protecció del patrimoni.
- Es comparteix la necessitat de que el conservador-restaurador sigui el garant de els coneixements i expertesa de persones especialistes que pugui escaure en el cas d'alguns oficis i coneixements específics d'algunes tipologies de patrimoni.
- A la vegada, es planteja que la pròpia protecció d'aquests oficis es podrien considerar patrimoni immaterial.
- Es parla de la necessitat d'articular formes en què els ajuntaments puguin establir nous mecanismes per a la protecció de patrimoni que atenguin a les especificitats de situacions o elements de què disposin.

Eix 3. Reptes en l'àmbit del Patrimoni Cultural

Missatges clau:

- Es planteja la necessitat de plans obligatoris de protecció i salvaguarda del patrimoni, atenent als riscos emergents com l'emergència climàtica. La digitalització es destaca com una eina clau per a la protecció i difusió del patrimoni.
- Es considera fonamental millorar la visibilitat de la tasca dels conservadors-restauradors, dotant aquesta figura de més recursos humans i econòmics i destacant la seva contribució a la conservació del patrimoni.
- Es proposa revisar el sistema de catalogació, especialment la documentació digital vinculada al patrimoni, per garantir la preservació a llarg termini i facilitar-ne la consulta.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es planteja la importància dels plans de protecció, salvaguarda i contingència del patrimoni, atenent als riscos de situacions sobrevingudes així com als efectes de l'emergència climàtica. La normativa podria reclamar-ne la seva obligatorietat o necessitat. Es destaca la importància de la digitalització com a eina fonamental per a la protecció i difusió del patrimoni.
- Es parla de les noves necessitats i adaptacions en relació a les energies renovables i la sostenibilitat, que s'estan aplicant ja actualment. Es planteja de quina forma pot afectar als edificis de nova planta així com als nous edificis de protecció i conservació, avançant cap a edificis més autosuficients en la climatització o eficiència energètica. Hi ha hagut diverses experiències a Catalunya que es podrien compartir i divulgar.
- Es planteja la necessitat d'identificar mesures que permetin l'avanç cap a aquesta eficiència energètica en diferents tipus de museus o edificacions que tenen recursos diferents (els museus de Catalunya tenen diferents dimensions i recursos, per exemple).
- Es parla de la necessitat d'una revisió del sistema sancionador, però que caldria que anés acompanyada de tota una tasca de conscienciació i estima pel patrimoni.
- Es comenta el repte de la difusió i visibilitat del patrimoni. Un dels aspectes en què es podria reforçar seria en l'àmbit educatiu, en totes les franges d'edat i dimensions educatives.
- Es considera necessari millorar la difusió i la divulgació de la feina dels conservadors-restauradors, fent més visible la seva tasca en la societat i valoritzant la seva contribució a la conservació del patrimoni. Això inclouria dotar aquesta figura de més recursos humans i econòmics, equiparant-la a altres professionals del sector com arquitectes o arqueòlegs, que actualment tenen un paper més central en les qüestions relacionades amb el patrimoni i l'administració.

- Es proposa revisar el sistema de catalogació, especialment pel que fa a la documentació digital vinculada al patrimoni, per garantir-ne la preservació a llarg termini i assegurar-ne una fàcil consulta.
- Es considera essencial que els conservadors-restauradors tinguin competències per abordar la conservació de materials perillosos (amiant, plom, mercuri, materials infecciosos, etc.) i que estiguin habilitats per inspeccionar els treballs de conservació i restauració. També s'assenyala la necessitat de crear una comissió de conservadors-restauradors per analitzar les possibles adquisicions de béns per part de la Generalitat, amb la participació activa dels conservadors-restauradors en aquest procés.
- Es proposa promoure la presència dels conservadors-restauradors en la direcció facultativa dels projectes de conservació i restauració i fomentar la publicació de materials sobre les tasques realitzades pels conservadors-restauradors al territori. Així es reforçaria el coneixement públic sobre la seva tasca i es contribuiria a la seva millor valorització i reconeixement.

Properes passes

- Es poden fer arribar els comentaris o matisos que escaiguin per a complementar aquest document.
- Es pot seguir participant a través del [Portal Participa](#), a l'apartat "Proposa".
- Es publicaran les conclusions de totes les sessions de debat, així com un informe final del procés participatiu.